

24-09-05

INFORMATIE OVER DE DOORLICHTING

MET FOCUS OP LEERTRAJECTBEGELEIDING, ONDERWIJSLEERPRAKTIJK EN PERSONEELSBELEID EN PROFESSIONALISERING (DOORLICHTINGSCENARIO LOP)

VOLWASSENENONDERWIJS

Beste directeur

Met deze leidraad willen we u meer duiding geven bij de doorlichting die plaatsvindt in uw centrum. We verduidelijken voor u wat kenmerkend is voor de doorlichtingsaanpak, welke onderzoeksvragen we stellen en welke onderzoeken we uitvoeren. We kaderen met welk doel we bepaalde gesprekken voeren, observaties uitvoeren en documenten bestuderen. We lichten toe hoe een doorlichting verloopt en hoe u als beleidsteam of centrumteam mee vorm kan geven aan de doorlichting. U vindt informatie over hoe u zich als centrum kan voorbereiden op een doorlichting. Daarnaast gaan we in deze leidraad ook in op antwoorden op veelgestelde vragen. Tot slot informeren we u hoe u na een doorlichting feedback kan geven.

Raadpleeg zeker ook onze website www.onderwijsinspectie.be. U vindt daar alle ondersteunende documenten bij de doorlichting (te bezorgen informatie, ontwikkelingsschalen ...).

Na aankondiging van de doorlichting neemt de teamcoördinator van het doorlichtingsteam contact op om praktische afspraken te maken en vragen te beantwoorden.

Wij hopen dat deze informatie voor u nuttig is en bijdraagt tot het welslagen van de doorlichting. Wij wensen u daarbij alvast alle succes!

De onderwijsinspectie

Inhoud

1	Inspectie 2.0 op maat!	3
2	De onderzoeksvragen van de doorlichting	4
3	Het doorlichtingsscenario	8
3.1	Het onderzoek naar de kwaliteitsontwikkeling	8
3.1.1	Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?	8
3.1.2	Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?	9
3.1.3	Veelgestelde vragen en antwoorden	9
3.2	Het onderzoek naar de onderwijsleerpraktijk	10
3.2.1	Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?	10
3.2.2	Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?	10
3.2.3	Veelgestelde vragen en antwoorden	11
3.3	Het onderzoek naar de leertrajectbegeleiding	11
3.3.1	Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?	11
3.3.2	Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?	12
3.3.3	Veelgestelde vragen en antwoorden	12
3.4	Het onderzoek naar het personeelsbeleid en de professionalisering	13
3.4.1	Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?	13
3.4.2	Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?	13
3.5	Het onderzoek naar het beleid op het vlak van woonbaarheid, veiligheid en hygiëne	14
4	Het doorlichtingsverslag en het advies	15
5	Hoe kan u zich voorbereiden op de doorlichting?	16
6	Hoe kan u feedback geven op de doorlichting?	16

1 Inspectie 2.0 op maat!

Voortaan lichten we nog meer door op maat van het centrum. Wat betekent dat? U vindt meer informatie in ons [filmpje](#).

Wat is kenmerkend voor de doorlichtingsaanpak Inspectie 2.0?

- De onderwijsinspectie licht methodologisch onderbouwd door en deelt samen met de centra en de begeleidingsdiensten eenzelfde referentiekader voor onderwijskwaliteit: [het OK](#).
- Net zoals in het OK staat ook in elke doorlichting de cursist centraal.
- De onderwijsinspectie licht elk centrum minstens één keer om de zes jaar door.
- De onderwijsinspectie gaat met het centrum in dialoog over zijn kwaliteitsontwikkeling en haakt daarbij in op de interne kwaliteitszorg van het centrum.
- De onderwijsinspectie beperkt de administratieve lasten en vraagt enkel bestaande informatie die een rol speelt in de centrumwerking.
- De onderwijsinspectie neemt een controlerende én stimulerende rol op.
- De onderwijsinspectie wil centra vertrouwen geven en vertrekt van het uitgangspunt dat het centrum de eerste verantwoordelijke is voor zijn kwaliteit.

Op welke manier willen we sterker differentiëren tussen centra?

Op vier manieren willen we sterker differentiëren tussen centra:

1. Door de **inhoud** van de doorlichtingen te variëren.
2. Door het **aantal inspecteurs** in een doorlichtingsteam af te stemmen op het centrum (op het aantal vestigings- en lesplaatsen, inschrijvingen, leraren, breedte van het onderwijsaanbod, recente fusies ...).
3. Door de **frequentie van de doorlichtingen** af te stemmen op het centrum.
4. Door tussen twee doorlichtingen een of meer **tussentijdse bezoeken te laten plaatsvinden**. Die bezoeken verschillen in inhoud en frequentie.

De differentiatie vindt plaats op basis van de gegevens uit data en vorige doorlichtingsverslagen.

Met Inspectie 2.0 op maat beoogt de onderwijsinspectie vijf doelen:

1. We stellen **de ontwikkeling van de cursist** centraal en dragen bij aan optimale leerkansen voor alle lerenden.
2. We verhogen de frequentie van de contacten met de centra om zo **meer stimulansen en impulsen** te geven.
3. We verhogen **de efficiëntie en de effectiviteit van de onderwijsinspectie**.
4. We **versterken de samenwerking** tussen de centra, de pedagogische begeleidingsdiensten en de onderwijsinspectie.
5. We dragen bij tot het onderwijsbeleid door een **breed en actueel beeld** te bieden van de onderwijskwaliteit en de kwaliteitsontwikkeling in de centra.

2 De onderzoeksvragen van de doorlichting

Welke onderzoeksvragen stelt de onderwijsinspectie in dit doorlichtingsscenario?

De doorlichting biedt een antwoord op twee onderzoeksvragen.

1. In welke mate ontwikkelt het centrum zijn eigen kwaliteit, met bijzondere aandacht voor de aansturing en de kwaliteitsbewaking van de leertrajectbegeleiding, de onderwijsleerpraktijk en het personeelsbeleid en de professionalisering?
2. In welke mate verstrekt het centrum kwaliteitsvol onderwijs waarbij de leertrajectbepaling, de leertrajectondersteuning, de afstemming op het gevalideerd doelenkader, het onderwijs met passende begeleiding, het leef- en leerklimaat, de leer- en ontwikkelingsgerichte instructie, de effectieve feedback, de materiële leef- en leeromgeving, de cursistenevaluatie, de leereffecten, het duaal leren (indien van toepassing), de professionalisering en de aanvangsbegeleiding tegemoetkomen aan de kwaliteitsverwachtingen uit het referentiekader voor onderwijskwaliteit en respecteert het de regelgeving?

Welke kwaliteitsverwachtingen uit het referentiekader voor onderwijskwaliteit onderzoekt de onderwijsinspectie in dit doorlichtingsscenario?

Kwaliteitsontwikkeling	Beleid	Resultaten en effecten
De school ontwikkelt haar kwaliteit vanuit een gedragen visie die vertaald is in de onderwijsleerpraktijk.	De school ontwikkelt en voert een gedragen, geïntegreerd en samenhangend beleid rekening houdend met haar (ped)agogisch project.	De school bereikt de minimaal gewenste output bij een zo groot mogelijke groep van lerenden.
	De school geeft haar organisatie vorm op het vlak van cultuur en structuur.	
De school evalueert haar werking cyclisch, systematisch en betrouwbaar vanuit de resultaten en effecten bij de lerenden.	De school werkt participatief en responsief.	De school streeft naar welbevinden en betrokkenheid bij alle lerenden en het schoolteam en naar tevredenheid bij ouders en bij andere relevante partners.
	In de school heerst een innovatieve en lerende organisatiecultuur.	
De school borgt en ontwikkelt de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk.	De school bouwt samenwerkingsverbanden uit die het leren en onderwijzen ten goede komen.	De school streeft bij elke lerende naar zoveel mogelijk leerwinst.
	De school communiceert transparant over haar werking met alle betrokkenen.	De school stimuleert de studievoortgang van elke lerende.
Personeels- en professionaliseringsbeleid	Onderwijskundig beleid	De school waarborgt de toegang tot onderwijs voor elke lerende.
De school ontwikkelt en voert een doeltreffend professionaliseringsbeleid en heeft hierbij specifieke aandacht voor beginnende leraren.	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend beleid op het vlak van leren en onderwijzen.	De school streeft naar effecten op langere termijn bij alle lerenden.

Ontwikkeling stimuleren	
Doelen	Begeleiding
Het schoolteam realiseert doelgericht een brede en harmonische vorming die betekenisvol is.	Het schoolteam geeft de begeleiding vorm vanuit een gedragen visie en systematiek en volgt de effecten van de begeleiding op.
Het schoolteam hanteert doelen die sporen met het gevalideerd doelenkader en zorgt voor samenhang tussen de doelen.	Het schoolteam biedt begeleiding zowel op het vlak van leren en studeren, onderwijsloopbaan, psychisch en sociaal functioneren als preventieve gezondheidszorg.
Het schoolteam hanteert uitdagende en haalbare doelen.	Het schoolteam geeft de begeleiding vorm samen met de lerende, de ouders/thuisomgeving en andere relevante partners.
Het schoolteam expliciteert de doelen en de beoordelingscriteria.	
Vormgeving onderwijsleerproces en leef- en leeromgeving	Opvolging
Het schoolteam en de lerenden creëren samen een positief en stimulerend school- en klasklimaat.	Het schoolteam geeft de lerenden adequate feedback met het oog op de voortgang in het leer- en ontwikkelingsproces.
Het schoolteam en de lerenden gaan positief om met diversiteit.	Het schoolteam evalueert op een brede en onderbouwde wijze het onderwijsleerproces en het behalen van de doelen.
De leef- en leeromgeving en de onderwijsorganisatie ondersteunen het bereiken van de doelen.	Het schoolteam stuurt het onderwijsleerproces bij op basis van de feedback- en evaluatiegegevens.
Het schoolteam biedt een passend, actief en samenhangend onderwijsaanbod aan.	

Hoe beoordeelt de onderwijsinspectie?

Voor elk onderzoek situeert het doorlichtingsteam de kwaliteitsontwikkeling en de kwaliteit van het centrum aan de hand van ontwikkelingsschalen. Door met ontwikkelingsschalen te werken, wil de onderwijsinspectie het centrumteam stimuleren om de eigen kwaliteit te (blijven) ontwikkelen. De ontwikkelingsschalen zijn gebaseerd op het OK en bestaan telkens uit vier ontwikkelingsniveaus.

De ontwikkelingsschalen in dit doorlichtingsscenario zijn:

- voor het onderzoek **kwaliteitsontwikkeling**:
 - o K1 Visie en strategisch beleid
 - o K2 Organisatiebeleid
 - o K3 Onderwijskundig beleid
 - o K4 Cyclische evaluatie van de kwaliteit
 - o K5 Betrouwbare evaluatie van de kwaliteit
 - o K6 Borgen en bijsturen
- voor het onderzoek **leertrajectbegeleiding**:
 - o L1 Leertrajectbepaling
 - o L2 Leertrajectondersteuning
- voor het onderzoek **personeelsbeleid en professionalisering**
 - o P2 Professionalisering
 - o P3 Aanvangsbegeleiding
- voor het onderzoek **onderwijsleerpraktijk**:
 - o O1 Afstemming op het gevalideerd doelenkader
 - o O2 Onderwijs met passende begeleiding
 - o O3 Leef- en leerklimaat
 - o O4 Leer- en ontwikkelingsgerichte instructie
 - o O5 Effectieve feedback
 - o O6 Materiële leef- en leeromgeving
 - o O7 Cursistenevaluatie
 - o O8 Leereffecten
 - o O9 Duaal leren (indien van toepassing)

Specifiek voor CVO:

- Bij het perspectief persoonlijke ontwikkeling wordt O2, O3, O5 en O8 niet ingeschaald.
- Bij het perspectief beroepsgericht (traject naar werk/diploma) wordt bij het duaal leren de schaal O9 toegepast.

Specifiek voor CBE:

- Bij het perspectief niet-NT2 wordt O8 niet ingeschaald.

Welke regelgeving onderzoekt de onderwijsinspectie?

Centra worden geacht alle onderwijsregelgeving te respecteren. Het doorlichtingsteam bekijkt een selectie van de onderwijsregelgeving, afhankelijk van het doorlichtingsscenario.

Hoe voert de onderwijsinspectie haar onderzoeken uit?

De onderwijsinspectie gaat na of het centrum tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen van het OK aan de hand van een relevante steekproef. De onderzoeken zijn steeds gebaseerd op een combinatie van onderzoeksmethoden en bronnen (kwantitatieve en kwalitatieve data, documenten, observaties, gesprekken, bevragingen en gevalstudies).

De **bevragingen** in dit doorlichtingsscenario richten zich tot de volgende partners:

- Cursisten (**niet** in CBE, **niet** voor cursisten NT2 Richtgraad 1: 1.1 in CVO)
- teamleden
 - Voor wie is de bevraging bedoeld?
 - Leraren
 - Coördinatoren: teamleden met een substantiële coördinatieopdracht
 - Of combinatie van lesopdracht en substantiële coördinatieopdracht
 - Voor wie is de bevraging niet bedoeld?
 - Administratief medewerkers
 - Directie

Wat betekent een relevante steekproef in het volwassenenonderwijs?

Bij het bepalen van een steekproef staat de cursist centraal. Voorafgaand aan de doorlichting selecteert de onderwijsinspectie twee perspectieven. Het onderzoek van de kwaliteitsontwikkeling, van de leertrajectbegeleiding en van het personeelsbeleid en de professionalisering gebeurt binnen de geselecteerde perspectieven. Voor het onderzoek onderwijsleerpraktijk legt het doorlichtingsteam ook voorafgaand aan de doorlichting binnen de geselecteerde perspectieven één of twee focussen vast.

Wat betekent dat concreet voor een CVO?

- Perspectief NT2:
 - Focusgeheel: studiegebied NT2
- Perspectief A(A)V:
 - Focusgeheel: studiegebied Algemene vorming
of
 - Focusgeheel: studiegebied Aanvullende algemene vorming
- Perspectief beroepsgericht traject (traject naar werk/diploma)
 - Focusgeheel: één opleiding

- Bv: perspectief beroepsgericht traject: Kapper-salonverantwoordelijke binnen het studiegebied Lichaamsverzorging
en/of
- Focusgeheel: meerdere opleidingen binnen één studiegebied
 - Bv: perspectief beroepsgericht traject: de opleidingen Grootkeukenkok en Kok en Keukenmedewerker binnen het studiegebied Horeca
en/of
- Focusgeheel: één volledig studiegebied
 - Bv: perspectief beroepsgericht traject: het studiegebied Algemene personenzorg
- Perspectief persoonlijke ontwikkeling
 - Focusgeheel: meerdere opleidingen binnen één studiegebied
 - Bv: perspectief persoonlijke ontwikkeling: De opleidingen ICT en administratie en ICT in een creatieve context binnen het studiegebied Informatie en communicatie-technologie.
en/of
 - Focusgeheel: één volledig studiegebied
 - Bv: perspectief persoonlijke ontwikkeling: Het studiegebied Bijzondere educatieve noden
en/of
 - Focusgeheel: meerdere opleidingen over studiegebieden heen
 - Bv: perspectief persoonlijke ontwikkeling: De opleiding Arabisch uit het studiegebied Oosterse talen en de opleiding Zweeds uit het studiegebied Scandinavische talen en de opleiding Pools uit het studiegebied Slavische talen en de opleiding Engels uit het studiegebied Europese hoofdtalen richtgraad 1 en richtgraad 2.

Wat betekent dat concreet voor een CBE?

- Perspectief NT2
 - Focusgeheel: NT2 Maatschappelijke redzaamheid
of
 - Focusgeheel: NT2 Professionele en educatieve redzaamheid
- Perspectief niet-NT2
 - Focusgeheel: Basisvorming

Gesprekspartners

Het centrum kiest welke gesprekspartners zij aan de gesprekken laat deelnemen. Door een optimale selectie van gesprekspartners draagt het centrum bij aan het slagen van de ontwikkelingsgerichte dialoog. De directeur bespreekt de selectie van de gesprekspartners met de teamcoördinator bij het opmaken van de dagplanning. Indien blijkt dat het aantal gesprekspartners onredelijk laag of hoog is of dat een gesprekspartner geen actieve rol speelt binnen het centrum, gaat de teamcoördinator daarover in dialoog met het centrum. Als het centrum akkoord gaat en het praktisch haalbaar is voor de pedagogische begeleidingsdienst, kan een pedagogisch begeleider aanwezig zijn tijdens het synthesesgesprek. Het doorlichtingsteam of het centrum kan ook het bestuur uitnodigen voor het synthesesgesprek.

3 Het doorlichtingsscenario

3.1 Het onderzoek naar de kwaliteitsontwikkeling

Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?

Het onderzoek gebeurt aan de hand van:

- een startgesprek over algemeen centrum- en kwaliteitsbeleid
- gesprekken over de kwaliteitsontwikkeling
- proceswandelingen
- documentenstudie
- observaties
- eventuele tussentijdse gesprekken
- vaststellingen uit bevragingen, uit andere onderzoeken en uit gesprekken met cursisten
- een reflectiegesprek.

Startgesprek over algemeen centrum- en kwaliteitsbeleid

Het doorlichtingsteam wil met dit gesprek zicht krijgen op hoe het centrum zich organiseert en zijn algemeen beleid vormgeeft.

Gesprekken kwaliteitsontwikkeling

Het doorlichtingsteam wil met deze gesprekken zicht krijgen op hoe het beleidsteam het strategisch beleid, het organisatiebeleid, het onderwijskundig beleid en de kwaliteitszorg vormgeeft binnen de visie en de context van het centrum. Het doorlichtingsteam gaat in het bijzonder in gesprek over de maatregelen en afspraken waarmee het beleidsteam de kwaliteit van de leertrajectbegeleiding, de onderwijsleerpraktijk en het personeelsbeleid en de professionalisering, binnen de gekozen perspectieven, ontwikkelt, evalueert, borgt en bijstuurt.

Proceswandelingen

Om zicht te krijgen op de kwaliteitsontwikkeling van het centrum, doet het doorlichtingsteam een aantal proceswandelingen. Bij een proceswandeling zoomt het doorlichtingsteam binnen een afgebakend thema in op de visie, het beleid en de systematiek van de kwaliteitszorg binnen de geselecteerde perspectieven. De proceswandelingen maken deel uit van de gesprekken kwaliteitsontwikkeling, de gesprekken onderwijsleerpraktijk, de gesprekken personeelsbeleid en professionalisering en de gesprekken over de leertrajectbegeleiding.

Documentenstudie

Aan de hand van documentenstudie en op basis van relevante informatie die het beleidsteam aanreikt, krijgt het doorlichtingsteam zicht op de visie, het strategisch beleid, het organisatiebeleid, het onderwijskundig beleid en de kwaliteitszorg binnen de geselecteerde perspectieven. Het centrum kiest zelf op welke wijze het zijn kwaliteit ontwikkelt, evalueert, borgt en bijstuurt en welk systeem het daarvoor hanteert.

Observaties

Op basis van observaties krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk, van het personeelsbeleid en professionalisering en van de leertrajectbegeleiding om zo de relatie te leggen met de systematiek van kwaliteitszorg van het centrum. Het doorlichtingsteam doet daarvoor lesbezoeken en woont activiteiten bij.

Eventuele tussentijdse gesprekken

Het doorlichtingsteam wil het beeld van de visie, het strategisch beleid, het organisatiebeleid, het onderwijskundig beleid en de kwaliteitszorg verfijnen door in gesprek te gaan met het beleidsteam. Het beleidsteam verduidelijkt de eigen aanpak en standpunten op het vlak van kwaliteitsontwikkeling.

Reflectiegesprek

Het doorlichtingsteam wil met dit reflectiegesprek de vaststellingen uit het onderzoek naar de kwaliteitsontwikkeling binnen de geselecteerde perspectieven terugkoppelen en aftoetsen en er samen met het beleidsteam over reflecteren. Daarbij neemt het beleidsteam een actieve rol op en deelt het zijn inzichten en overwegingen met het doorlichtingsteam. Zowel sterktes als werkpunten komen aan bod. Samen met het beleidsteam legt het doorlichtingsteam de relatie tussen de geobserveerde kwaliteit en de systematiek van kwaliteitszorg van het centrum. Eventueel worden samen ook mogelijke toekomstgerichte doelen en acties besproken. Op het einde van het reflectiegesprek is het voor het beleidsteam duidelijk in welke mate de kwaliteitsontwikkeling tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het OK en wat de voorlopige beoordeling van de ontwikkelingsschalen voor het onderzoek kwaliteitsontwikkeling is.

Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?

Voornamelijk het doorlichtingsteam en het beleidsteam, met minstens een vertegenwoordiging van de verantwoordelijken voor het beleid ten aanzien van de geselecteerde perspectieven, zijn de gesprekspartners in dit onderzoek. Het centrum bepaalt zelf of zij andere leden van het centrumteam laat deelnemen aan deze gesprekken. Een inspecteur stuurt namens het doorlichtingsteam de gesprekken met het beleidsteam van het centrum aan.

Veelgestelde vragen en antwoorden

Wat bedoelt de onderwijsinspectie met ‘de kwaliteitszorg van een centrum’?

Kwaliteitszorg is een cyclisch proces waarbij de kwaliteit systematisch en betrouwbaar wordt geëvalueerd en waarbij op basis van die evaluaties de kwaliteit wordt verankerd of bijgesteld. De onderwijsinspectie gaat na of het centrum de kwaliteitsbewaking volgens een eigen systematiek aanpakt. Hoe het centrum dit aanpakt, behoort tot de vrijheid van het centrum.

Wat bedoelt de onderwijsinspectie met ‘de kwaliteitsontwikkeling van een centrum’?

Kwaliteitsontwikkeling is het geheel van de visie, het beleid (met in het bijzonder het onderwijskundig beleid) en de kwaliteitszorg.

Zijn er richtvragen of richtlijnen voor het gesprek over de kwaliteitsontwikkeling?

Er zijn geen richtvragen voor dit gesprek, noch voor andere gesprekken tijdens de doorlichting. Op die manier streeft de onderwijsinspectie een ontwikkelingsgerichte dialoog na die maximaal vanuit de centrumspecifieke situatie en de inbreng van het centrumteam vertrekt.

3.2 Het onderzoek naar de onderwijsleerpraktijk

Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?

Het onderzoek gebeurt aan de hand van:

- documentenstudie
- observaties
- gesprekken over de onderwijsleerpraktijk met geobserveerde en andere leraren
- informatie uit bevragingen
- informatie uit gesprekken met cursisten
- een reflectiegesprek over de onderwijsleerpraktijk met (een afvaardiging van) de leraren.

Documentenstudie

Aan de hand van documentenstudie krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk. Daarvoor dienen de leraren de cursistgebonden documenten voor de doorlichtingsfocus te bezorgen (zie [Doorlichting en tussentijds bezoek volwassenenonderwijs \(onderwijsinspectie.be\)](#) voor het document 'te bezorgen informatie').

Observaties

Op basis van observaties krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de verschillende aspecten van de onderwijsleerpraktijk. Het doorlichtingsteam doet daarvoor lesbezoeken en woont activiteiten bij.

Gesprekken met leraren

Het doorlichtingsteam wil met deze gesprekken het beeld van de verschillende aspecten van de onderwijsleerpraktijk verfijnen. De leraren verduidelijken de eigen onderwijsleerpraktijk, eventueel aan de hand van centrameigen of cursistgebonden documenten (zoals verslagen van werkgroepen, lesonderwerpen, taken, evaluaties ...).

Reflectiegesprek

Het doorlichtingsteam wil met dit reflectiegesprek de vaststellingen uit het onderzoek naar de onderwijsleerpraktijk terugkoppelen en aftoetsen en er samen met de leraren (en eventueel het beleids-team) over reflecteren. Daarbij nemen de leraren een actieve rol op en delen ze hun inzichten en overwegingen met het doorlichtingsteam. Zowel sterktes als werkpunten komen aan bod. Samen met de leraren legt het doorlichtingsteam de relatie tussen de geobserveerde kwaliteit en de systematiek van kwaliteitszorg van het centrum. Eventueel worden samen ook mogelijke toekomstgerichte doelen en acties besproken. Op het einde van het reflectiegesprek is het voor het centrumteam duidelijk in welke mate de onderwijsleerpraktijk tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het OK en wat de voorlopige beoordeling voor het onderzoek onderwijsleerpraktijk is.

Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?

Het doorlichtingsteam voert de gesprekken onderwijsleerpraktijk met de leraren uit de doorlichtingsfocus.

Veelgestelde vragen en antwoorden

Wanneer wordt de doorlichtingsfocus voor het onderzoek onderwijsleerpraktijk meegedeeld aan het centrum?

Dat gebeurt tijdens het contact met de teamcoördinator, ten laatste één week voor de start van de doorlichting.

Bij observaties in de les: moeten leraren hun les aanpassen?

De onderwijsinspectie leert het centrum graag kennen in zijn normale, dagelijkse werking.

Komen de onderwijsinspecteurs in elke lesgroep observeren?

Het doorlichtingsteam observeert in de eerste plaats wat in de doorlichtingsfocus staat (op basis van een steekproef). Het doorlichtingsteam kan echter bijkomende observaties uitvoeren, ook tijdens lessen die niet tot de doorlichtingsfocus behoren.

3.3 Het onderzoek naar de leertrajectbegeleiding

Zowel het kwaliteitsdecreet als het decreet volwassenenonderwijs geeft de onderwijsinspectie de opdracht om na te gaan of het centrum een kwaliteitsvol beleid op de leertrajectbegeleiding ontwikkelt, implementeert en evalueert.

Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?

Het onderzoek gebeurt geïntegreerd met het onderzoek kwaliteitsontwikkeling, personeelsbeleid en professionalisering en onderwijsleerpraktijk en aan de hand van:

- gesprekken over de leertrajectbegeleiding binnen de geselecteerde perspectieven
- documentenstudie
- observaties
- vaststellingen uit andere onderzoeken, uit bevragingen en uit gesprekken met cursisten
- een reflectiegesprek

Gesprekken leertrajectbegeleiding

Het doorlichtingsteam wil met dit gesprek zicht krijgen op hoe, binnen de geselecteerde perspectieven, de betrokken teamleden die de leertrajectbegeleiding vormgeven (zowel de leertrajectbepaling als leertrajectondersteuning) binnen de visie en de context van het centrum. De leertrajectbegeleiders, cursistenbegeleiders en leraren lichten hun aanpak toe voor de begeleiding. Het doorlichtingsteam gaat ook in gesprek over de eventuele maatregelen en afspraken waarmee de betrokken teamleden de kwaliteit van de leertrajectbegeleiding evalueren en borgen. Het doorlichtingsteam gaat na of het centrum zijn eigen systematiek van kwaliteitszorg toepast op de leertrajectbegeleiding.

Documentenstudie

Aan de hand van het materiaal waarmee het centrum de cursisten systematisch opvolgt, aangevuld met relevante informatie en centrameigen functionele documenten die de leertrajectbegeleiding en de leraren aanreiken, krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de leertrajectbegeleiding.

Observaties

Op basis van observaties krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de verschillende aspecten van de leertrajectbegeleiding. Het doorlichtingsteam doet daarvoor lesbezoeken en woont

activiteiten bij. Die observaties kunnen plaatsvinden tijdens de volledige doorlichting en in alle les-groepen van de geselecteerde perspectieven.

Reflectiegesprek

Het doorlichtingsteam wil met dit reflectiegesprek de vaststellingen uit het onderzoek naar de leertrajectbegeleiding terugkoppelen en aftoetsen en er samen met het centrumteam over reflecteren. Daarbij neemt het centrum een actieve rol op en deelt het zijn inzichten en overwegingen met het doorlichtingsteam. Zowel sterktes als werkpunten komen aan bod. Samen met de gesprekspartners legt het doorlichtingsteam de relatie tussen de geobserveerde kwaliteit en de systematiek van kwaliteitszorg van het centrum. Eventueel worden samen ook mogelijke toekomstgerichte doelen en acties besproken. Op het einde van het reflectiegesprek is het voor het centrumteam duidelijk in welke mate de leertrajectbegeleiding in het centrum tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het OK en is het voor hen duidelijk wat de voorlopige inschaling voor het onderzoek leertrajectbegeleiding is.

Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?

De inspecteur voert het gesprek leertrajectbegeleiding en het reflectiegesprek met de betrokken teamleden die de leertrajectbegeleiding vormgeven.

Veelgestelde vragen en antwoorden

Heeft de onderwijsinspectie recht op inzage in een cursistendossier tijdens een doorlichting in een centrum? Wat met de privacywetgeving?

Ja, de onderwijsinspectie heeft recht op inzage in een cursistendossier tijdens een doorlichting aangezien de onderwijsinspecteurs de cursistendossiers enkel raadplegen. Ze slaan de cursistendossiers niet elektronisch op en ze verwerken geen persoonsgegevens. Met verwerking van persoonsgegevens wordt elke bewerking m.b.t. de persoonsgegevens bedoeld, zoals verzamelen, bewaren, bewerken, wijzigen, verspreiden ...

Moet de onderwijsinspectie voor het raadplegen van cursistendossiers een machtiging vragen aan de Vlaamse toezichtcommissie?

Neen, een machtiging is volgens de regelgeving over de bescherming van de natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens enkel vereist voor de elektronische mededeling van persoonsgegevens en voor zover dat op systematische en georganiseerde wijze gebeurt. De onderwijsinspecteurs raadplegen enkel de cursistendossiers, ze slaan ze niet op of ze verwerken ze niet.

Kan een centrum inzage in een cursistendossier weigeren aan de onderwijsinspectie?

Neen, elke centrum moet kwaliteitsonderwijs verstrekken. Dat houdt in dat een centrum minimaal de onderwijsreglementering respecteert. Het centrum moet tevens tegemoetkomen aan de kwaliteitsverwachtingen opgenomen in het referentiekader voor Onderwijskwaliteit (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, art. 4).

De onderwijsinspectie gaat tijdens een doorlichting na of een centrum kwaliteitsonderwijs verstrekt. Voor alle onderzoeken combineert de onderwijsinspectie onderzoeksmethoden en bronnen om de validiteit te vergroten. Dat wil zeggen dat de onderwijsinspectie ernaar streeft de bevindingen te baseren op de combinatie van drie of meer onderzoeksmethoden, zoals data-analyse, gesprekken, observaties, documentenstudie en gevalstudies. Het raadplegen van cursistendossiers is nodig om op

een betrouwbare wijze te onderzoeken of centra effectief en op een kwaliteitsvolle manier doen wat ze moeten doen.

De controle door de onderwijsinspectie mogelijk maken is een erkenningsvoorwaarde. Daarnaast bepaalt het kwaliteitsdecreet (art.33) dat de onderwijsinspectie de nodige gegevens mag opvragen. Er is dus een decretale bepaling die het centrum verplicht om inspecteurs inzage te geven in cursisten-dossiers.

3.4 Het onderzoek naar het personeelsbeleid en de professionalisering

Binnen dit scenario onderzoekt de onderwijsinspectie de professionalisering en de aanvangsbegeleiding binnen de geselecteerde perspectieven.

Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?

Het onderzoek gebeurt geïntegreerd met het onderzoek van de kwaliteitsontwikkeling, de leertrajectbegeleiding en de onderwijsleerpraktijk aan de hand van:

- gesprekken met leraren en mentoren
- documentenstudie
- observaties
- vaststellingen uit andere onderzoeken, uit bevestigingen
- gesprekken met cursisten

Gesprek aanvangsbegeleiding

Het doorlichtingsteam wil met dit gesprek zicht krijgen op hoe het centrumteam de aanvangsbegeleiding vormgeeft binnen de visie en de context van het centrum in de geselecteerde perspectieven.

Het centrumteam licht de eigen aanpak toe. Het doorlichtingsteam gaat ook in gesprek over de eventuele maatregelen en afspraken waarmee het centrumteam de kwaliteit van de aanvangsbegeleiding evalueert en borgt. Het doorlichtingsteam gaat na of het centrum zijn eigen systematiek van kwaliteitszorg toepast op de aanvangsbegeleiding.

Documentenstudie professionalisering en aanvangsbegeleiding

Aan de hand van documentenstudie krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de professionalisering en de aanvangsbegeleiding, binnen de geselecteerde perspectieven, op basis van relevante informatie en centrumeigen functionele documenten die het centrum aanreikt.

Observaties professionalisering en aanvangsbegeleiding

Op basis van observaties krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de professionalisering en de aanvangsbegeleiding. Het doorlichtingsteam doet daarvoor lesbezoeken en woont activiteiten bij. Die observaties kunnen plaatsvinden tijdens de volledige doorlichting en in alle lesgroepen binnen de geselecteerde perspectieven.

Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?

De inspecteurs voeren de gesprekken met het beleidsteam, de mentoren en de leraren. De gesprekspartners zijn bij voorkeur representatief voor de geselecteerde perspectieven. De reflectie is geïntegreerd in het reflectiegesprek kwaliteitsontwikkeling.

3.5 Het onderzoek naar het beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne

Tijdens elke doorlichting doet het inspectieteam beperkte vaststellingen over de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Het inspectieteam vraagt ook enkele documenten bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne op. Op basis van een analyse van de documenten en de vorige doorlichtingsverslagen, bepaalt de onderwijsinspectie welke centra een aparte doorlichting BVH krijgen. Voor meer informatie over deze doorlichtingen BVH, raadpleeg onze website www.onderwijsinspectie.be.

4 Het doorlichtingsverslag en het advies

Het doorlichtingsverslag

De bevindingen van de verschillende onderzoeken tijdens de doorlichting vinden een neerslag in het doorlichtingsverslag.

Hoewel de beoordeling van het doorlichtingsteam gebaseerd is op ontwikkelingsschalen, formuleert het doorlichtingsteam de verslagen centrumspecifiek op basis van de vaststellingen. Daarnaast rekent het doorlichtingsteam ook op de reflectiegesprekken en op het synthesesgesprek om het centrum te stimuleren en om samen met het centrum te reflecteren over zijn sterke punten en aandachtspunten.

Het doorlichtingsverslag eindigt met het advies over de verdere erkenning van het centrum samen met een aantal aanbevelingen. Die aanbevelingen bestaan uit sterke punten, ontwikkelkansen en tekorten.

Het centrum ontvangt het ontwerpverslag kort na het plaatsbezoek. De teamcoördinator neemt daarna contact op met het centrum. De directeur kan dan feitelijke onjuistheden melden die het doorlichtingsteam nog kan rechtzetten. Het advies en de inschalingen kunnen op dat moment echter niet meer worden gewijzigd.

Uiterlijk binnen dertig kalenderdagen (vakantiedagen niet meegerekend) na de ontvangst van het doorlichtingsverslag kan de directie of het bestuur een bespreking van het verslag aanvragen bij de inspecteur-generaal. Die aanvraag wordt schriftelijk ingediend en gebeurt zoals aangegeven op de website van de onderwijsinspectie. Op het moment van de bespreking is het verslag definitief en is ook het advies al bepaald. De bespreking wordt zo spoedig mogelijk gepland en het bestuur bepaalt zijn vertegenwoordiging. Het doel van het bijkomende gesprek is om verduidelijking over het verslag te krijgen.

Het advies

Het doorlichtingsteam formuleert een advies over de verdere erkenning van het centrum. Er zijn twee adviezen mogelijk.

Indien het centrum in voldoende mate tegemoetkomt aan de erkenningsvoorwaarden, formuleert het doorlichtingsteam **een gunstig advies**. Dat advies heeft 2 varianten:

- een gunstig advies zonder meer
- een gunstig advies met de verplichting om te werken aan de tekorten. Het doorlichtingsverslag vermeldt geen termijn waarbinnen die tekorten moeten zijn weggewerkt. Bij de volgende doorlichting kunnen de tekorten opnieuw in de doorlichtingsfocus staan.

Indien het centrum niet in voldoende mate tegemoetkomt aan de erkenningsvoorwaarden, kan het doorlichtingsteam **een ongunstig advies** formuleren. Daarbij houdt het doorlichtingsteam rekening met de kwaliteitsontwikkeling of specifieke contextfactoren. Dat advies heeft 2 varianten:

- een ongunstig advies met mogelijkheid om te verzoeken dat de procedure tot intrekking van de erkenning niet opgestart wordt op voorwaarde dat het bestuur het engagement aangaat om zich bij het werken aan de tekorten extern te laten begeleiden. Indien het centrumbestuur gebruikmaakt van het recht om te verzoeken dat de procedure tot intrekking van de erkenning niet opgestart wordt en zich extern laat begeleiden, volgt er een nieuwe doorlichting binnen een tijdspanne die de onderwijsinspectie bepaalt op basis van

- de ernst en de aard van de tekorten en die minimum 90 dagen bedraagt, behalve als de tekorten betrekking hebben op de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne;
- een ongunstig advies zonder mogelijkheid om te verzoeken de procedure tot intrekking van de erkenning niet op te starten. Het centrumbestuur kan een beroep indienen tegen die onmogelijkheid. Binnen de 60 kalenderdagen na het indienen van het beroep, onderzoekt een nieuw en paritair samengesteld doorlichtingsteam de argumenten die het bestuur aangeeft om te rechtvaardigen dat er wél een mogelijkheid moest zijn om te verzoeken de procedure tot intrekking van de erkenning niet op te starten.

5 Hoe kan u zich voorbereiden op de doorlichting?

Zodra de teamcoördinator u geïnformeerd heeft over wanneer de doorlichting in uw centrum plaatsvindt, kan u starten met de voorbereidingen. U kan daarvoor deze leidraad en de informatie op www.onderwijsinspectie.be gebruiken.

6 Hoe kan u feedback geven op de doorlichting?

De teamcoördinator staat gedurende de hele doorlichting open voor feedback over de doorlichtingsprocedure. Ook na het synthesesgesprek hoort het doorlichtingsteam graag hoe het centrum de doorlichting heeft ervaren.

Enkele maanden na de doorlichting ontvangt u een uitnodiging om feedback te geven op de impact van de doorlichting op uw centrumwerking. U ontvangt daarvoor een link naar een online bevraging. De resultaten van die bevraging worden enkel gebruikt voor interne kwaliteitszorg van de onderwijsinspectie.